

Turvallinen yritys

Kaupan ala

SISÄLLYSLUETTELO:**TURVASTARTTI**

- 1. RISKIEN ARVIOINTI**
- 2. TURVALLISUUDEN SUUNNITELMA**
- 3. JÄRJESTYS JA SIISTEYS**

TURVATEOT

- 4. SÄHKÖTURVALLISUUS**
- 5. MURTOSUOJAUS**
- 6. ALKUSAMMUTUS**
- 7. TYÖTERVEYSHUOLTO**
- 8. TIETOTURVALLISUUS**
- 9. YMPÄRISTÖTURVALLISUUS**
- 10. KOULUTUS JA PEREHDYTTÄMINEN**
- 11. TURVALLISUUSTIEDOTTAMIEN**
- 12. TAPATURMAN TAI VAARATILANTEEN TUTKIMINEN**

MUUTA MATERIAALIA

Turvastartti

Riskien arviointi

Riskien arvioinnin tarkoituksena on kartoittaa keskeiset vaarat järjestelmällisesti ennalta, sekä arvottaa ne vakavuuden mukaan. Näin turvallisuuden parannustoimet tulee kohdennettua kustannus- ja turvallisuustehokkaasti. Riskien arviointi on turvallisuuden suunnitelman perusta.

Työsuojelun toimintaohjelma

Kirjallisen turvallisuuden suunnittelun, työsuojelun toimintaohjelman, tavoitteena on pohtia etukäteen, kuinka tapaturmat ja vahingot voidaan ehkäistä, ja toisaalta kuvata miten toimitaan jos jotakin sattuu. Kirjallinen laadinta tekee suunnittelusta tavoitteellisempaa, ja toisaalta sen avulla on helppo viestiä työntekijöille ja esimerkiksi alihankkijoille keskeisistä turvallisuuteen liittyvistä asioista yrityksessä.

Siisteys ja järjestys

Hyvä siisteys ja järjestys ovat turvallisuuden perusta. Niiden parantaminen on erittäin kustannustehokas keino vähentää tapaturmia ja vahinkoja ja samalla lisätä työskentelyn tehokkuutta. **Mittaamalla** siisteyttä ja järjestystä säännöllisesti, voidaan usein havaita ajoissa "hiljalleen hiipivä" epäjärjestys. Mittaustulosta käytetään useissa yrityksissä tulospalkkion perustana.

Turvastartti on toteutunut, kun:

- ❖ riskienarviointi on tehty ja se on dokumentoitu.
- ❖ työsuojelun toimintaohjelma on laadittu.
- ❖ järjestyksen ja siisteyden taso on mitattu.

Riskien arviointi

Kaupanala

0 Asia kunnossa

1 Pieni vaara, asiaa tarkkaillaan

2 Kohtalainen vaara, asia korjataan

3 Suuri vaara, asia korjattava heti

X Ei koske meitä

Työympäristö

Henkilöstötilat: puku-, pesu-, tauko- ja WC-tilat

Ilmanvaihto: vetoisuus, ilmanvaihdon riittävyys

Lämpöolosuhteet: kylmyys, kuumuus

Valaistus: työpisteissä, portaissa, kulkuteissa, pihalla

Melu: musiikki, koneet, taustamelu

Siisteys ja järjestys

Kemikaalit

Liikkuminen ja liikenne

Kulkutiet: riittävän tilavat, puhtaana tavarasta, kompastumisvaara

Liukkaus: sisällä (lattiamateriaali, kosteus), piha-alueilla

Tavarat ja varastointi: säilytystilat ja varastot

Muu liikenne

Piha-alueiden hoito

Hälytysajoneuvoilla esteetön pääsy

Koneet ja laitteet

- Rakenne ja kunto, suojaukset
- Sähkölaitteet, johdot

Trukki ja nostolaitteet: huollot, tarkastukset, käyttö

Paloturvallisuus ja ympäristöturvallisuus

Alkusammutusvälineet

- Sijaintipaikat merkattu, edustat vapaat
- Tarkastukset ja huollot on suoritettu

Poistumistiet: hätäuloskäytävät merkattu, merkkivalot toimivat

Palo-ovet itsestään sulkeutuvia ja salpautuvia

Jätteet

- Jätetila on erillään ja lukittu
- Ongelmajätteet säilytetään ohjeen mukaisesti

Ulkoseinustat tyhjänä tavarasta

Paloa osastoivat rakenteet

Vaatetus ja työjalkineet

Suojainten tarve ja saatavuus

0 1 2 3 X

0 1 2 3 X

0 1 2 3 X

Työväkivalta ja sen uhka

Hälytysjärjestelmä tai sen puute

Yksintyöskentely

Asiakastilat

Työväkivalta tilanteiden jälkihoito

Työn kuormittavuus

Fyysinen: käsin tehtävät nostot ja siirrot, työasennot

Henkinen: työaikajärjestelyt, vuorotyö

Työn määrä: sujuvuus, jakautuminen, kiire

Työyhteisön toimivuus ja ilmapiiri

Esimies-alaisuus

Työyhteisön toiminta ja ilmapiiri

Häirintä, kiusaaminen

Turvallisuusasenteet ja -kulttuuri

Vuokratyöntekijät, sijaiset

Perehdyttäminen

Viestintä

Muuta

Tupakointi

Osoitenumero näkyvissä

Muut vaarat:

0 1 2 3 X

0 1 2 3 X

0 1 2 3 X

0 1 2 3 X

KORJAUSTOIMEPITEITÄ

korjattu

Työympäristö

Henkilöstöllä tulee olla käytettävissään asianmukaiset soisiaalitilat; WC-, pesu- ja taukotilat. Jos työtilat ovat kylmät (tai kuumat) on tärkeää, että tauolla pääsee lämmittelemään (tai jäähdyttelemään). Riittävä ilmanvaihto on lisää mm. vireyttä. Toisaalta vetoisuus vähentää työhyvinvointia ja lisää sairastumisia ja voi altistaa tapaturmille. Valaistuksen riittävyttä kannattaa tiedustella työntekijöiltä. Valaistuksen tarve on riippuvainen työn tarkkuudesta. Suoraan tai pinnoilta tuleva häikäisy kuormittaa silmiä. Jatkovaa siirtymistä kirkkaasti valaistusta pimeään tulisi välttää. Työpisteet, kulkuväylät ja portaat tulee olla erityisesti hyvin valaistuja. Melu on todennäköisesti liian korkea, jos metrin päästä ei kuule normaalia puhetta. Portaissa ja yli 2 m korkeissa tasoissa tulee olla kaiteet. Hyvä siisteys ja järjestys ovat keskeisiä asioita työpaikkojen työ- ja paloturvallisuudessa. Siisteyden ja järjestyksen ylläpitämiseksi jätteastioiden tulee olla helposti saavutettavista. Tarvittaessa työpisteiden lähellä tulee olla väliaikaissäilöt jätteille. Työvälineille ja varastoitavalle tavaralle tulee olla varattu, yhdessä sovittu säilytystila. Siivouksen tulee olla säännöllistä mm. pölyaltistuksen vähentämiseksi. Kemikaalit: Erilaiset kemialliset aineet, kuten pesu- ja puhdistusaineet, voivat aiheuttaa altistumista. Altistumista voi ehkäistä käyttämällä suojakäsineitä ja huolehtimalla ihon hyvinvoinnista.

Liikkuminen ja liikenne

Kulkutiet, erityisesti portaat ja poistumistiet, tulee olla vapaana tavarasta. Kompastumis- tai putoamisvaaraa aiheuttavat rakenteet tulee korjata. Liukkauden poistamisesta on huolehdittava sisällä ja ulkona, erityisesti paikoissa joissa tehdään tavaroiden siirtoa. Sisällä liukastumisia voi ehkäistä lattiamateriaalivalinnoilla ja huolehtimalla lattian kuivuudesta. Tavarat ja varastointi: Tavaroille ja varastoitaville käyttötavaroille tulee olla tukevat, turvalliset ja riittävän tilavat lastaus- ja säilytystilat.

Palo- ja ympäristöturvallisuus

Alkuseräilylaitteisto: Alkuseräilylaitteiston sijaintipaikat tulee olla merkitty ja edustat vapaana. Niiden tarkastusten ja huoltojen tulee olla voimassa. Poistumistiet tulee olla merkitty ja merkkivalojen toiminta on varmistettava säännöllisesti. Palo-ovien tulee olla savutunnistimella varustettuja ja itsestään salpautuvia tai kiinni kokoajan. Paloa osastoivat rakenteet tulee olla ehjät ja läpiviennit (sähköjohtojen ja ilmastointi kanavien osastoivien rakenteiden läpi) tiivistetty asianmukaisesti.

Työn fyysinen ja henkinen kuormittavuus

Fyysinen kuormittavuus lisääntyy, jos työ sisältää paljon käsin tehtäviä nostoja. Kuormitusta lisää, jos taakat ovat hankalan muotoisia tai nostotila on ahdas. Myös kylmyys, kuumuus, melu, liukkaus tms. pahentavat fyysistä kuormitusta ja näin lisäävät TULE-sairauksia. Seisomatyön kuormittavuutta voi vähentää, jos työntekijällä on ajoittain mahdollisuus istuutua hetkeksi. Ergonomian arviointiin ja parantamiseen voi saada apua työterveyshuollosta. Näyttöpäätetyön kuormittavuutta vähentää yksilöllisesti säädetyt työpisteet ja työn tauotus. Henkistä kuormitusta lisäävät mm. työn pakkotahtisuus, vähäiset vaikutusmahdollisuudet työhön, aikapaine ja asiakaskuormitus. Jokainen työntekijä voi kokea työn kuormittavuuden erilaisilla. Yksintyöskentelyä pitäisi välttää. Yksintyöskentelevät työntekijät tulee perehdyttää huolella ja antaa toimintaohjeet myös poikkeustilanteisiin. Ongelmatilanteissa tuen ja avun hälyttäminen sekä yhteydenotto on suunniteltava etukäteen. Ylityöt ja kiire lisäävät tapaturmia, sekä pidemmällä aikavälillä myös muita sairauksia. Pitkällä aikavälillä tulisi työt järjestää niin, ettei 8 tunnin työpäivä ylittyisi. Työt eivät saa myöskään kuormittaa liikaa joitain tiettyjä työntekijöitä tai ammattiryhmiä. Työväkivallan mahdollisuus tulee ottaa huomioon tilajärjestelyissä, henkilökunnan koulutuksessa sekä yleensä työn organisoinnissa. Työväkivaltilanteet on käytävä läpi joko esimiehen kanssa tai tarvittaessa työterveyshuollossa.

Työyhteisön toimivuus

Esimies-alaisuhteilla ja työilmapiirillä on vaikutusta työhyvinvoinnin lisäksi turvallisuuteen. Henkistä kuormittavuutta lisää myös työyhteisön ilmapiirin ongelmat, häirintä (kiusaaminen), epäselvät työnkuvat tai työnjako. Työhön ja työpaikkaan liittyvä oikea-aikainen viestintä työntekijöille on tärkeä työyhteisön toimivuutta lisäävä tekijä. Työhön perehdyttäminen vähentää virheiden määrää ja lisää työntekijöiden sitoutumista työhön.

Työsuojelun toimintaohjelman löydät LähiTapiolan sähköisistä asiantuntijapalveluista tai saat sen yhteyshenkilöstäsi.

Järjestysmittari

Kaupan ja palvelun ala

X = ei koske meitä
0 p.= korjattavaa
1 p.= asia kunnossa

Työskentely- ja asiakastilat

X 0 p. 1 p.

1. Työskentelyalueet ovat järjestyksessä, puhtaana ja kunnossa	☐	☐	☐
2. Irtonaiset matot on kiinnitetty tai poistettu	☐	☐	☐
3. Roskat ja materiaalit on poistettu asiakastiloista, käytäviltä, kulkuteiltä ja varastoista	☐	☐	☐
4. Hiekkaa, lunta tai vettä ei ole kulkeutunut sisätiloihin	☐	☐	☐
5. Hätäpoistumistiet ovat vapaana tavarasta	☐	☐	☐
6. Asiakastiloissa on esillä vain työssä tarvittavat tavarat	☐	☐	☐

Varastointi

7. Tavarat eivät ole putoamisvaarassa hyllyiltä ja päällyksiltä	☐	☐	☐
8. Hyllyt ovat järjestyksessä	☐	☐	☐
9. Hyllyjen kunto ja kuormitus on tarkastettu	☐	☐	☐
10. Tavarakuormat on sijoitettu niin että kulku- ja työskentelytilat ovat riittävän tilavat	☐	☐	☐

Piha-alueet

11. Liukkaudentorjunnasta on huolehdittu	☐	☐	☐
12. Ulkoseinustoilla ei ole roskia tai muuta palavaa materiaalia	☐	☐	☐

Pisteet yhteensä

Korjattavaa

Työympäristö järjestykseen

1. Poista turhat tavarat

Työympäristön siisteyden ja järjestyksen parantaminen on yleensä hyvä aloittaa poistamalla tarpeeton ja rikkiäinen tavara. Poistettava tavara kannattaa lajitella ainakin kierrätyskelpoiseen, sekajätteeseen ja ongelmajätteeseen. Oman alueen kierrätysohjeista ja -mahdollisuuksista saa lisätietoa esimerkiksi oman kunnan internet-sivuilta.

2. Tavaroille ja työvälineille merkityt säilytyspaikat

Työympäristö pysyy järjestyksessä ja siistinä, kun kaikille tavaroille ja työvälineille on järjestetty säilytyspaikka. Säilytyspaikat voi olla hyvä merkitä, koska näin työntekijät ja muut asianomaiset löytävät tavarat helpommin ja toisaalta osaavat palauttaa ne paikoilleen. Varastot tulee järjestää niin, että tarvikkeiden hakeminen ja varastointi voidaan tehdä turvallisesti. Kiinteistöjen seinustoille ei saa varastoida tavaraa tuhopoltto riskin vuoksi

3. Jätteille ja roskille säilytyspaikat

Jätteille ja roskille tulee olla helposti saavutettavat säilytyspaikat. Jos työn yhteydessä jätettä tulee paljon, voi olla tarpeellista hankkia työpisteisiin väliaikaisjätesäilöt, jotka tyhjenetään esimerkiksi päivän päätteeksi. Jätteiden lajittelusta on lisätietoa ympäristöturvallisuus osiossa. Jäteastia on sijoitettava vähintään 8 metrin päähän päärakennuksesta ja jätetilan on hyvä olla lukittu. Kiinteistöjen seinustoille ei saa varastoida jätteitä tuhopoltto riskin vuoksi.

4. Säännöt siisteydelle ja järjestykselle

Työntekijöiden kanssa on hyvä sopia periaatteista, joilla työympäristö pysyy siistinä ja järjestyksessä. Esimerkiksi tyhjenetäänkö työpisteiden lähellä olevat roskasäiliöt päivittäin, mitä työvälineitä säilytetään työpisteissä ja miten kulkuväylä pidetään puhtaana tavarasta. Joskus siisteydelle ja järjestykselle voi olla tarpeellista asettaa tavoitteet, joiden saavuttamisesta työntekijät palkitaan.

5. Yleissiivous

Yleissiivous kannattaa yleensä ulkoistaa ammattisiistijälle. Yleissiivous vähentää myös sairastumisia mm. pölyaltistuksen vähetessä. Hyvä yleinen siisteys lisää myös motivaatiota muun siisteyden ja järjestyksen ylläpitoon.

6. Järjestyksen mittaaminen

Järjestyksen ja siisteyden tasoa sekä kehittymistä kannattaa ainakin aluksi mitata. Järjestyksen tason mittaaminen voi olla palkitsemisen perusta. Mittaaminen nostaa selkeästi esille ongelmakohtia. "Silmä" saattaa tottua vähitellen takaisin hiipuvaan epäjärjestykseen. Mittaamalla säännöllisesti, epäjärjestyksen kierre saadaan katkaistua ajoissa.

Mittaajina voi tarpeen mukaan toimia joko työntekijät vuorollaan, esimies tai joku muu, jolle tehtävä on vastuutettu. Mittausväli voi vaihdella tarpeen mukaan jopa päivästä kuukauteen. Mittauksen tuloksista kannattaa antaa palautetta työntekijöille.

7. Palkitseminen ja motivointi

Järjestys ja siisteys paranevat tehokkaimmin, jos työntekijöitä motivoidaan jollakin palkinnolla tavoitteet saavutettaessa. Tavoite voi olla joku tietty siisteyden ja järjestyksen taso tai järjestyksen taso, joka on pysynyt tietyn ajan. Jotkut yritykset ovat sitoneet järjestysmittarin tuloksen tulospalkkaukseen. Tärkeää on huomioida ja antaa palautetta erityisesti parantuneesta siisteyden ja järjestyksen tasosta.

Järjestyksen ja siisteyden parantamiseen käytetty aika ja vaiva, sekä palkitsemiseen käytetty raha maksavat yleensä itsensä nopeasti takaisin toiminnan tehostuessa, vähentyneissä sairais- ja tapaturmapoissaoloissa sekä paloturvallisuuden parantuessa.

Turvateot

Sähköturvallisuudesta huolehtiminen

1) Lakisääteiset sähkötarkastukset

Säännölliset ja lakisääteiset sähköasennusten tarkastukset ovat tärkeä osa henkilöstön ja kiinteistön turvallisuutta. Sähkölaitteiston määräaikaistarkastus on lakisääteinen velvoite. Määräajoin tehtävä tarkastus varmistaa osaltaan asennusten turvallisuuden ja osoittaa mahdolliset puutteet ennen kuin ne aiheuttavat sähköisku ja tulipaloja. Tarkastuksen tilaaminen kuuluu laitteiston haltijan tehtäviin. Tarkastus on sähköasennuksille vastaava kuin autokatsastus on autolle.

Mitkä laitteistot on lakisääteisesti tarkastettava?

Tarkastusvälit määräytyvät sähkölaitteistoluokan mukaan. Laitteistoluokkia on kolme. Suuri osa pienten ja keskisuurten yritysten laitteistoista kuuluu luokkaan 1.

Laitteistoluokassa 1 määräaikaistarkastuksia on tehtävä yli **35 A** pääsulakkeilla varustetuille, liike-, toimisto-, teollisuus- ja maatalousrakennusten sekä ulkoalueiden sähkölaitteistoille sekä näitä vaativammille sähkölaitteistoille. Lakisääteinen tarkastusväli luokassa 1 on **15 vuotta**.

Luokkien 2 ja 3 tarkastusvälit ovat 5 ja 10 vuotta. Luokan 2 ja 3 määritelmät on kuvattu liitteessä.

2) Lämpökamerakuvaus sähkölaitteistoille, ei lakisääteinen

Sähköpääkeskusten ja sähkölaitteiden vialliset liitokset ja ylikuormitetut komponentit aiheuttavat suuren paloturvallisuusriskin. Lämpökamerakuvaamalla löydetään ylikuormittuneet sulakkeet, releet, hapettumat, oikosulkukohdat, vialliset liitokset ja alimitoitettut johdot. Havaitut puutteet on korjattava välittömästi.

Kuvauksen mukaiset korjaukset saa suorittaa Tukesin (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto) hyväksymä sähköasentajataho.

Turvateko on toteutunut, kun:

- ❖ Lakisääteinen sähköasennusten määräaikaistarkastus on tehty ja pöytäkirja on yrittäjällä tallessa.

TAI

- ❖ Lämpökamerakuvaus sähkökeskuksille on suoritettu, raportti toimitettu sekä puutteet korjattu.

JA

- ❖ Sähkötarkastuksen jälkeen rikkoutuneita sähköasennuksia, valaisimia, jatkojohto- tai muita kyseenalaisia väliaikaisasennuksia ei ole.

Kiinteistön sähköturvallisuuden varmuudeksi, sähköasennusten määräaikaistarkastukset

Säännölliset ja lakisääteiset sähköasennusten tarkastukset ovat tärkeä osa kiinteistön kunnossapitoa. Sähkölaitteiston määräaikaistarkastus on lakisääteinen velvoite. Tarkastuksen tilaaminen kuuluu laitteiston haltijan tehtäviin. Laiminlyöty tarkastus voi vaikuttaa vakuutusturvaan mahdollisissa onnettomuustapauksissa..

Mitkä laitteistot on tarkastettava?

Tarkastus vaaditaan myös asuinrakennuksissa mahdollisesti sijaitseville luokkiin 2 tai 3 kuuluville sähkölaitteistoille (esim. lääkäriasemat).

Tarkastusvälit määräytyvät sähkölaitteistoluokan mukaan:		
Laitteistoluokka	Laitteisto	Tarkastusväli
Luokka 3	<ul style="list-style-type: none">sähkölaitteisto TUKESin kemikaalilupaa edellyttävässä räjähdysvaarallisessa tilassalääkintätilan sähkölaitteisto leikkaussalin sisältävässä sairaalassa ja lääkäriasemalla	5 vuotta
Luokka 2	<ul style="list-style-type: none">yli 1000V osia sisältävä sähkölaitteisto rakennuksessa tai rakennusten ulkopuolella (suurjänniteliittyjät) ja teholtaan yli 1600 kVA:n pienjänniteliittyjätlääkintätilan sähkölaitteisto leikkaussalia sisältämättömässä sairaalassa ja lääkäriasemalla	10 vuotta
Luokka 1	<ul style="list-style-type: none">muu kuin asuinrakennuksen sähkölaitteisto, jossa pääsulakkeet ovat yli 35 A (mm. julkiset rakennukset, liike-, teollisuus- ja maatalousrakennukset, ulkoalueet)asuinrakennusten liiketilan tai pääasiassa muuta käyttöä kuin asumista palvelevan tilan laitteisto, jossa pääsulakkeet ovat yli 35 Ailmoituksenvaraisen räjähdysvaarallisen tilan sähkölaitteisto (paikallisviranomaisille tehtävä ilmoitus)	15 vuotta

Mitä tarkastuksessa tehdään?

Määräaikaistarkastuksessa varmistaudutaan siitä, että sähkölaitteiston käyttö on turvallista ja laitteistoa on pidetty asianmukaisessa kunnossa. Myös laitteiston piirustusten ja ohjeiden on oltava riittävässä laajuudessa ajan tasalla ja saatavilla käyttöä, huoltoa ja korjauksia varten. Lisäksi tarkastetaan, että laitteiston mahdollista laajennus- ja muutostöistä on olemassa asianmukaiset tarkastuspöytäkirjat. Puolueeton tarkastaja valvoo laitteiston haltijan etua.

Kuka tilaa ja kuka tekee tarkastuksen?

Sähkölaitteiston haltijan lakisääteinen velvollisuus on huolehtia, että määräaikaistarkastus tulee tehdyksi ajallaan. Velvoite on käytännössä yleensä kiinteistön/rakennuksen omistajalla, ellei omistaja voi osoittaa laitteistosta vastuussa olevaa muuta haltijaa. Vuokrasuhteissa tarkastuksen teettäminen kuuluu yleensä sille, joka yleensäkin vastaa kiinteistön/rakennuksen pitkäaikaisesta kunnossapidosta, ellei toisin ole sovittu.

Tarkastuksia tekevät valtuutetut tarkastuslaitokset ja valtuutetut tarkastajat. Luettelo tarkastuspalveluja tarjoavista toiminnanharjoittajista yhteystietoineen on saatavilla TUKESin verkkosivuilta WWW.tukes.fi. Sieltä löytyvät myös tarkastuksia koskevat keskeisimmät säädökset ja tarkentavat ohjeet (TUKES-ohje S4 Sähkölaitteistot ja käytön johtajat).

Murtosuojaus

Yrittäjän edun mukaista on estää rikos ennakoita. Rikosturvallisuustyölläkin edistetään ja parannetaan yrityksen tuottavuutta, henkilökunnan hyvinvointia, yrityskuvaa ja näin myös kilpailuetua. Ennaltaehkäisemällä yritykseen kohdistuva rikollisuus ja uhka, varmistetaan häiriötöntä toimintaa sekä lisätään henkilökunnan hyvinvointia.

Turvateko on toteutunut, kun yrityksen:

- ❖ Lukitus on kunnossa.
 - Yrityksen toimitilaa rajoittavat ovet lukitaan sekä käyttö- että varmuuslukolla. Nosto-, kippi-, taite- ja liukuovet lukitaan kahdella riippulukolla.
- ❖ Omaisuuden säilytys on kunnossa.
 - Omaisuutta säilytetään varkauden ehkäisemiseksi siten, ettei säilytystilaan voida tunkeutua rakenteita tai lukkoja vahingoittamatta tai käyttämättä väkivaltaa.
- ❖ Omaisuus säilytetään tilapäisessä säilytyspaikassa tai autossa turvallisesti.
 - Jos irtainta omaisuutta, kuten rakennustyökaluja, elektronisia tai optisia laitteita joudutaan jättämään autoon ilman valvontaa, esineet on jätettävä **ikkunattomaan tavaratilaan tai muuten suojattava katseilta**. Säilytystilan on oltava sellainen, että sinne **ei voida tunkeutua rakenteita tai lukkoja vahingoittamatta tai käyttämättä väkivaltaa**.

Vakuutuskohteen suojaamiseksi kullekin toimialalle on määritelty oma rakenteellinen Murtosuojeluohje (1-3). Esim. kultasepäntoimialalle on murtosuojeluohje 3 ja parturikampaamoille murtosuojeluohje 1.

Toimialakohtaiset suojeluohjeet saat tarvittaessa LähiTapiolasta tai www.vahingontorjunta.fi

Alkusammutus

Kaikista paloista n. 75 % sammutetaan alkusammuttimilla.

Alkusammutus on alkusammuttimilla tapahtuvaa tulipalon torjuntaa. Alkusammutuksella pyritään tulipalon sammuttamiseen, rajoittamiseen tai hillitsemiseen. Täydellinen sammutus vaatii nopeaa ja varmaa toimintaa ja toimivia välineitä.

Alkusammutusvälineillä tarkoitetaan yhden henkilön käyttöön soveltuvia itse kohteessa tai sen välittömässä läheisyydessä olevia helposti käsille saatavia sammutusvälineitä, jotka sopivat erityisesti palonalkujen ja pienehköjen palojen sammuttamiseen.

Alkusammutuskalustoa ovat käsisammuttimet, pikapalopostit ja sammutuspeitteet. Alkusammuttimet on sijoitettava näkyvään paikkaan. Niiden edessä ei saa edes tilapäisesti säilyttää tavaraa.

Turvateko on toteutunut, kun:

- ❖ Sammuttimien määrä on vähintään yksi 6 kg:n 27 A 144 B-C teholuokan sammutin tai pikapaloposti.
- ❖ Yrityksessä on 1 sammutin alkavaa 300 m² kohden. Etäisyys sammuttimeen ei ole yli 20 m mistään rakennuksen kohdasta.
- ❖ Sammuttimet on merkitty näkyvästi kiintein opastein.
- ❖ Sammuttimien tarkastus on voimassa.
- ❖ Alkusammutusharjoitus tai henkilökunnan opastus on toteutettu.
- ❖ Kokoontumispaikka onnettomuustilanteessa on sovittu.
- ❖ Ohjeet palohälytyksen suorittamisesta ovat näkyvillä seinällä.
- ❖ Toimintaohjeet vaaratilanteessa toimimisesta ovat näkyvillä seinällä.

Sammutuspeite on todettu toimivaksi ja huokeaksi alkusammutusvälineeksi. LähiTapiola suosittelee myös sammutuspeitettä.

Työterveyshuolto

Työterveyshuolto on tärkeä ja hyödyllinen terveyteen, hyvinvointiin ja työturvallisuuteen liittyvien asioiden yhteistyökumppani yrittäjälle. Erilaiset fyysiset ja henkiset ongelmat voidaan ratkaista ennaltaehkäisemällä ja huomioimalla ne ajoissa ennen kuin niistä tulee normaalia työtä tai työyhteisön toimivuutta haittaavia tekijöitä.

Työterveyshuollon palveluntuottajan valinta voi olla haastavaa, mutta huolellinen valinta ja toimiva yhteistyö auttavat yrittäjää pitämään huolta henkilöstöstään.

Työpaikkaselvityksessä saadaan todellista tietoa yrityksen työterveystarpeista. Kun työterveyshuollon toimintasuunnitelma laaditaan työpaikkaselvityksen pohjalta, tulee turvallisuutta ja terveyttä parantavat toimet ja resurssit kohdennettua tehokkaasti. Työterveyshuollon **toimintasuunnitelmaan** kuvataan työterveyden tarpeet ja tavoitteet.

Turvateko on toteutunut, kun:

- ❖ Yrityksellä on voimassa oleva työterveyshuollon sopimus.
- ❖ Yrityksellä on työterveyshuollon toimintasuunnitelma.
- ❖ Työterveyshuollon työpaikkaselvitys on tehty.

Tietoturvallisuus

Tietoturvallisuuden merkitys yrityksen tietojen suojaamisessa korostuu vuosi vuodelta. Yrityksellä voi olla toiminnaltaan tärkeitä kriittisiä tietoja digitaalisessa muodossa joiden häviäminen tai tuhoutuminen voi aiheuttaa yrityksen toiminnan kannalta jopa tuotannon pysähdyksiä. Vähentämällä yrityksen tietoon kohdistuvia ulkoisia ja sisäisiä uhkia voi ennaltaehkäistä tietoon kohdistuvia riskejä.

Turvateko on toteutunut, kun:

- ❖ Yrityksen työasemissa sekä palvelimissa on käytössä asianmukainen virustorjunta.
- ❖ Yritys huolehtii kriittisten tietojen varmistuksista ja turvallisesta säilytyksestä.

Ympäristöturvallisuus

Ympäristöturvallisuus vaihtelee eri yrityksissä huolellisesta lajittelusta vakavien ympäristövahinkojen ehkäisyyn. Ympäristöturvallisuudessa pienillä teoilla on suuria vaikutuksia, vähintään pitkällä aikavälillä. Esimerkiksi jätteiden lajittelu, joka sujuu alkujärjestelyn ja -opettelun jälkeen "itsestään", säästää pidemmällä aikavälillä ympäristöä sekä pienentää kustannuksia. Toisaalta taas ympäristövahingot voivat tulla yrittäjille kalliiksi, niin rahallisesti kuin maineenmenetyksenäkin.

Turvateko on toteutunut, kun joku seuraavista kohdista täyttyy:

- ❖ Öljysäiliöt tarkastetaan.
- ❖ Lajittelua tehostetaan paikallisten vaatimusten mukaan. Jätelajikkeita on oltava vähintään **neljä**.
- ❖ Yrityksessä tehdään investointi, joka säästää energiaa tai muuten ympäristöä tai pienentää ympäristövahinkoriskiä.

Koulutukset ja perehdyttäminen

Turvallisuuteen liittyvät koulutukset lisäävät osaamista ja tietämystä turvallisista toimintatavoista sekä parantavat työntekijöiden asennoitumista turvallisuuteen. Tämä on tärkeää koska, tapaturmien ja vahinkojen torjunnassa pienillä valinnoilla jokapäiväisessä työssä on suuri merkitys. Koulutuksella voi vaikuttaa, että tehtäisiin valintoja, jotka eivät aiheuta tapaturmia tai vahinkoja. Toisaalta taas vahingon tai tapaturman sattuessa, nopealla ja oikeilla toimilla voidaan pelastaa työntekijän terveys tai välttää suurempi vahinko.

Huolellinen perehdytys nopeuttaa tehokkaan työaloittamista sekä vähentää virheiden ja tapaturmien määrää. Jokainen uusi työntekijä, pitkään poissaollut tai tehtäviään vaihtava työntekijä tulee perehdyttää tehtäviinsä kokemus, ammattitaito ja työn vaatavuus huomioiden.

Turvateko on toteutunut, kun joku seuraavista kohdista täyttyy:

- ❖ Vähintään 1 työntekijällä on voimassa oleva työturvallisuuskortti.
- ❖ Vähintään 1 työntekijällä on voimassa oleva ensiapukortti.
- ❖ Vähintään 1 työntekijällä on voimassaoleva tulityökortti ja tulityöt on ohjeistettu.
- ❖ Muu turvallisuuteen tai työhyvinvointiin liittyvä koulutus.
- ❖ Vähintään 2 työntekijää on perehdytetty kirjallisen kaavakkeen avulla.

Turvallisuustiedottaminen

Turvallinen työpaikka on yhdistelmä turvallista työympäristöä sekä oikeanlaista asennetta ja organisaation sisäistä kulttuuria. Työskentely ympäristöä ei voi saada koskaan täysin turvalliseksi, vaan aina inhimilliset valinnat joko lisäävät vahinkoja ja tapaturmia tai vähentävät niitä.

Yrityksen sisäinen ja esimiehen antama turvallisuustiedotus ja turvallisuuskeskustelut ovat tehokas keino vaikuttaa turvallisuusasetuksiin, hyvän turvallisuuskulttuurin syntymiseen ja sitä kautta vahingottomuuteen ja tapaturmattomuuteen.

Turvateko on toteutunut, kun:

- ❖ Työntekijöiden tietoon on saatettu 3 turvallisuuden **tietoiskua** tai vastaavaa tiedotetta.

Tapaturman, vaara- tai läheltä piti -tilanteen tutkiminen

Tapaturman tutkinnan tavoitteena on löytää tapaturmaan johtaneet syyt, poistaa ne ja sitä kautta ehkäistä vastaavankaltaiset tapaturmat. Tapaturmien taustalla on yleensä useita syitä, tapaturmatekijöitä.

Tunnistamalla nämä tapaturmatekijät ja poistamalla ne, voidaan lisätä turvallisuutta tehokkaasti. Usein tapaturmatekijät, kuten epäjärjestys on ainakin osatekijänä monenkaltaisiin tapaturmiin, niin kaatumiseen kuin kompastumisiin, kuin nostotapaturmiin.

(Vaara- tai läheltä piti -tilanteessa työtapaturma melkein tapahtui.)

Turvateko on toteutunut, kun:

- ❖ Yrityksessä on tutkittu järjestelmällisesti 1 tapaturma tai vaaratilanne. Tutkimus tulee olla kirjallisesti dokumentoitu.

Tapaturman, vaara- tai läheltä piti -tilanteen tutkimusmalli:

Kuvaus työtapaturmasta tai vaara- tai läheltä piti -tilanteesta (mitä tapahtui):

Tapaturmaan tai vaara- tai läheltä piti -tilanteeseen johtaneet syyt / tapaturmatekijät (tavoitteena löytää 5 syytä):

Miten vastaavat työtapaturmat tai vaara- tai läheltä piti -tilanteet ehkäistään jatkossa:

Muuta materiaalia

Siisteys ja järjestys

Hyvä siisteys ja järjestys on paras keino parantaa työpaikkojen turvallisuutta ja vähentää tapaturmia. Kompastumiset, putoavat esineet ja kaatuilevat tavarat aiheuttavat paljon vähäisiä tapaturmia mutta ovat myös osallisina suurimmassa osassa vakavista tai kuolemaan johtavista tapaturmista. Useilla työpaikoilla erilaisten siisteys mittareiden lukujen parantuessa, tapaturmaluvut kääntyvät laskuun. Pölyn, jätteiden ja hiekan säännöllisellä siivoamisella voidaan vähentää riskiä sairastua vakaviin sairauksiin ja ammattitauteihin.

Työtapaturmien lisäksi tulipaloriskiä voidaan pienentää merkittävästi pitämällä tavarat järjestyksessä ja paikat siistinä. Huono järjestys ja siisteys haittaavat työntekoa. Tavaroiden paikalleen paneminen vie vähemmän aikaa kuin väärästä paikasta olevan tavarain etsiminen. Siisti yritys näyttää myös asiakkaasta laadukkaammalta ja paremmalta.

Hyvällä siisteydellä ja järjestyksellä turvallisempi ja viihtyisämpi työpaikka:

- Joskus työpaikan siisteyden ja järjestyksen ylläpito kannattaa aloittaa suursiivouksella, jossa tarpeellinen ja tarpeeton tavara lajitellaan ja tarpeellisille tavaroille järjestetään säilytystilat.
- Kaikille tarpeellisille tavaroille on oma paikkansa, jonne ne viedään kun niitä ei tarvita. Materiaalit ja tarvikkeet varastoidaan niille varatuilla paikoissa.
- Työpisteissä on tavara vain lyhyen ajan tarpeisiin.
- Käytävillä ja kulkuteille ei varastoida tavaraa.
- Tarvittavat siistimisvälineet tulee olla helposti saatavilla.
- Roskille ja jätteille on helposti saavutettava paikka. Jätteet, erityisesti ongelma jätteet lajitellaan asianmukaisesti. Kunkin jätelajikkeen säilytyspaikka on oltava merkitty.
- Järjestyksen ylläpito kuuluu jokaisen vastuulle. Se ei ole sama asia kuin siivoaminen.
- Siisteyttä järjestystä voi seurata TR-mittarin, Tuttavan tai Elmerin kaltaisilla työvälineillä. Mittareiden avulla voidaan vertailla järjestyksen tasoa ja löytää ongelmakohdat tehokkaasti.
- Aluksi siisteyden ja järjestyksen ylläpitäminen vaatii vaivannäköä ja opettelua, mutta sen jälkeen paikat pysyvät järjestyksessä lähes itsestään.

Mitä parannettavaa työpaikallanne on siisteydessä ja järjestyksessä? Millä keinoin siisteyttä ja järjestystä voidaan parantaa?

Ohjeen lukeneet / kehitysehdotuksia:

Päiväys

Työväkivalta ja sen ennaltaehkäisy

Väkivalta ja sen uhka työssä on noussut voimakkaasti esille 1990-luvuta lähtien. Suomalaisista työntekijöistä noin 5% kokee fyysistä tai henkistä väkivaltaa työssään vuosittain. Keskimääräistä enemmän väkivaltaa ja väkivallan uhkaa esiintyy terveydenhuollossa, sosiaalialalla, hotelli- ja ravintola-alalla, vartiointityössä, poliisitoimessa sekä erityisopetuksessa. Suurimmassa osassa tapauksista väkivallan tekijä on asiakas, potilas tai oppilas. Nuoret ja kokemattomat kokevat työväkivaltaa enemmän kuin vanhemmat ja kokeneemmat työntekijät.

Suurin osa väkivalta- ja uhkatilanteista tapahtuu juuri kello 20 jälkeen, ja kaupan alalla juuri liikkeen sulkemisen jälkeen.

Työväkivalta tilanteita voidaan ennaltaehkäistä

- Huolehtimalla, että takaovet, ikkunat, portit tms. kulutiet, joita asiakkaiden ei ole tarvetta käyttää, suljetaan aina huolellisesti.
- Pitämällä paikat järjestyksessä ja siistinä sekä kulku- ja hätäpoistumistiet avoimena.
- Huomioimalla tavaroiden sijoittelussa mahdolliset paikat, joihin hyökkääjä voi piiloutua
- Sopimalla yhdessä, kuinka toimitaan uhkaavassa tilanteessa
- Järjestämällä vuorot niin, ettei nuoret ja kokemattomat ole yksin, sekä perehdyttämällä heidät kohtaamaan työväkivalta tilanteet.
- Kaikista työväkivalta tilanteista ilmoitetaan esimiehelle tai turvallisuusvastaavalle. Tapahtumat kannattaa käydä läpi mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen esimiehen kanssa. Työterveyshuoltoa voi tarvittaessa käyttää apuna.
- Yrityksen sisäisistä turvallisuusjärjestelyistä ei saa puhua kenellekään.

Kuinka toimimme uhkatilanteissa ja miten niihin on varauduttu?

Ohjeen lukeneet / kehitysehdotuksia:

Päiväys

Nostojen aiheuttamien sairauksien ehkäisy – työntekijät

Fyysinen työ, jossa tavaroita siirrellään tai pidetään paikallaan, lisää pitkän ajan kuluessa kehonrakenteiden sairauksia, kuten lihasten, nivelten, jänteiden, nivelsiteiden, hermojen ja luiden vammoja ja paikallisia verenkiertoelimestön häiriöitä. Vaikka joskus tuki- ja liikuntaelinten (TULE) vaivat johtuvatkin äkillisestä ja äärimmäisestä lihasvoiman käytöstä, useimmiten taustalla on kuitenkin pidempiaikainen rasitus toistuvaa, kohtalaista ja pitkään jatkuvaa voimankäyttöä työssä.

Suurimpia riskitekijöitä ovat työskentely hankalissa asennoissa, suuri voimankäytön tarve, toistoliikkeet, työskentely ilman taukoja ja palautumismahdollisuutta. Myös ympäristön olosuhteet, kuten kylmä, vetoisuus tai melu aiheuttavat lihasten jännittymistä ja altistavat TULE sairauksille.

Nostojen suunnittelu

- Opettelemalla apuvälineiden oikean käytön ja käyttämällä niitä voi pienentää kokonaisrasitusta.
- Nosto tulee suunnitella niin, ettei vartaloa tarvitse taivuttaa tai kiertää noston yhteydessä.
- Kannattaa nostaa useita pieniä taakkoja yhden ison ja painavan sijaan.
- Lihasten palautumisen ja rentoutumisen kannalta ovat useat lyhyet työrupeamat lyhyinen taukoineen tehokkaampia kuin pitkät työjaksot pitkin taukoineen. Näin veri alkaa kierrää lihaksissa ja lihakset saavat hapetta ja toisaalta maitohapot poistuvat.
- Nostot kannattaa tehdä tasaisella voimalla, ei tempaisemalla. Taakka kannattaa olla mahdollisimman lähellä vartaloa.
- Hyvä nosto korkeus on rystytasolle, lattiatasolle ja hartiatason yläpuolelle tehtäviä nostoja tulee välttää.
- Nostot tulisi tehdä selkä suorana ja käyttämällä jalkalihaksia.
- Hyvä valaistus, siisteys ja järjestys sekä riittävä tila vähentävät mm. kompastumisia ja lisäävät näin noston turvallisuutta. Portaat ja liuskat ovat vaarallisia paikkoja nostettaessa ja siirrettäessä tavaraa.
- Avun pyytäminen raskaissa, hankalan muotoisissa taakoissa sekä nostojen kannalta haasteellisissa tiloissa on kaikkien edun mukaista.
- Hyvän lihaskunnon ylläpito vähentää myös selkävaivoja.

Ohjeen lukeneet / kehitysehdotuksia:

Päiväys